

SELETUSKIRI

Määruse eelnõu nr 5 „Rahvaküsitluse korraldamise kord Muhu vallas“ juurde

1. Sissejuhatus

Varasemas kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse (KOKS) redaktsioonis reguleeris valla territooriumil elanike küsitluse korraldamist § 15 lg 2 mis sätestas volikogu õiguse omavalitsusüksuse territooriumil olulistes küsimustes elanike küsitluse korraldamiseks. Uues jõustunud KOKS redaktsioonis reguleerib rahvaküsitluse korraldust § 32¹. Kui varasem KOKS § 15 lõige 2, mis on tunnistatud kehtetuks, lubas rahvaküsitluste korraldamise algatada olulises küsimustes vaid volikogul, siis KOKS § 32¹ võimaldab seda teha ka elanike algatusel.

2. Õiguslik alus

Kohaliku omavalitsuse korralduse seadusest (KOKS) 4. peatükk sätestab vallaelanikele õigused ja võimalused kohaliku elu korraldamise teostamises osalemiseks. KOKS § 32 annab võimalusele rahva algatusele ja § 32¹ seab raamistiku rahvaküsitluse korraldamisele. KOKS § 32¹ lg 12 annab aluse volikogule kehtestada rahvaküsitluse tegemise täpsem kord.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Rahvaküsitluse õiguslik raamistik tähtaegade ja muude esitatud nõuetega tuleb KOKS §-st 32¹, käesolev kord reguleerib rahvaküsitluse läbiviimise korralduslikust poolest. Eelnõu koostamisel on jälgitud varasemaid praktikaid teiste omavalitsuste poolt üle Eesti. Eelnõu koostamise hetkel leidis vaid neli omavalitsust, kellel oli rahvaküsitluse korraldamine määrusega reguleeritud, tänaseks on lisandunud veel kaks omavalitsust. Rahvahääletuse protseduuriliste nõuete osas on tuginetud varasemale praktikale kohaliku omavalitsuse volikogu (KOV volikogu) valimiste korraldamisel.

4. Määruse mõju

Rahvaküsitluse korraldamine toimub valla eelarvest, analoogselt KOV volikogu valimistega, millest tulenevalt vajalik eelarvesse ette näha summa rahvaküsitluse korraldamiseks. Kuna rahvaküsitluse korraldamise vajadus ei ole ette teada, peaks igal aastal eelarvesse mingi summa ette nägema. Reservfondi vahendeid selleks kasutada ei saa, kuivõrd rahvaküsitlusega kaasnevad kulud on valdavas ulatuses tööjõukulud, mida valla eelarve kord reservfondi vahenditest ette ei näe.

5. Määruse jõustumine

Tulenevalt ministeeriumi poolt saadud juhistest on määrus kavandatud juunikuu volikogu istungile, et see enne suvepuhkust kehtestada. Eelnõu kohaselt jõustub määrus 1.07.2026. a. Alternatiivina võib määruse kavandada juunikuu istungile esimesele lugemisele. Arvestades uut

KOKS § 32¹ lõiget 7 on vastava korra kehtestamiseks volikogul piisavalt aega, kuna rahvaküsitlus korraldatakse kuue kuu jooksul elanike algatusel rahvaküsitluse ettepaneku valitsusele esitamisest arvates.

6. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Vallavalitsuse poolt on määruse eelnõu läbi vaadatud, peale esitatud paranduste sisseviimist edastati eelnõu volikogu esimehele, kes otsustab selle suunamise volikogu komisjonidele. Volikogu esimees määras eelnõule parandusettepanekute tähtajaks 9. juuni. Tähtajaks laekus ettepanekuid ja märkusi volikogu hariduskomisjonilt ning arengu- ja rahanduskomisjoni liikmelt.

Hariduskomisjoni tähelepanekud

- **Mõiste “kärjad” jääb ebaselgeks**- Ettepanek mõiste selgitust ümber sõnastada või lisada täiendus.
- **Mõisted “internetiplatvorm” ja “veebikeskkond”**- kasutatakse tekstis läbisegi. Ettepanek kasutada läbivalt üht ja sama mõistet.

Arnegu- ja rahanduskomisjoni liikme ettepanekud

- **§ 2 p. 2 „hääleõiguslik isik“** - Ettepanek muuta määruse tähenduses vallaelanik või vähemalt 16-aastane vallaelanik. Hetke sõnastuse järgi hääleõiguslik isik ei pea vallaelaniku mõistele vastama.
- **§ 3-** Täiendada lõikega järgmises sõnastuses: Rahvaküsitluse tulemus on volikogule ja valitsusele nõuandva sisuga
- **§ 7 lg 1-** Ettepane näha ette teatud arv asendusliikmeid.
- **§ 9 lg 1-** Ettepanek lisada ajaline määratlus. Mis seisuga rahvaküsitluses osalejate nimekiri antakse. Üldreegelina koostatakse valijate nimekiri umbes 30 päeva enne valimispäeva.
- **§ 9 lg 3-** Jääb ebaselgeks, mis alusel toimub nimekirjast välja jäänud isikute kandmine nimekirja.
- **§ 14 lg 4-** Ettepanek täpsustada sõnastus selliselt, et oleks üheselt arusaadav, milline hääle kehtima jääb. Lisada täiendus järgmises sõnastuses: Kui isik osaleb nii elektrooniliselt kui küsitluspunktis, loetakse kehtivaks küsitluspunktis antud arvamus.
- **§ 15 Kärjad-** Ettepanek lisada täpsustus, et kärjatel antud arvamus ei pruugi olla salajane.
- **§ 19 lg 3-** Ettepanek täiendada lõiget ja sõnastada see järgnevalt: Kui volikogu või valitsus rahvaküsitlusel eelistatud lahendust ei toeta, kantakse vastav põhjendus volikogu või valitsuse selle istungi protokollis, mille käigus arutati rahvaküsitluse tulemuste elluviimist.

Vallavalitsus on esitatud ettepanekud ja märkused läbi vaadanud ja määruse eelnõu teksti korrigeerinud järgmiselt:

- **§ 2-** on välja jäetud mõiste „hääleõiguslik isik“, kuna antud kontekstis ei ole mõistetel „vallaelanik“ ja „hääleõiguslik elanik“, dubleerisid üksteist. Mõiste „kärjad“ on lisatud selgitav täpsustus. Numeratsiooni korrigeeritud.

- § 3- lisatud lõige 7 järgmises sõnastuses: Rahvaküsitluse tulemus on volikogule ja valitsusele nõuandva sisuga.
- Määruse teksti on parandatud ja läbivalt kasutatakse mõistet „veebikeskkond“,
- § 7 lg 1- lõiget täiendatud asendusliikmete määramise kohustusega.
- § 9 - lõiget 1 on täiendatud vastavalt ettepanekuga ajalise määratlusega, lõige 3 määruse tekstist välja jäetud ja numeratsiooni korrigeeritud.
- § 14 lg 4- lõike sõnastust täpsustatud vastavalt esitatud ettepanekule.
- sõnastus selliselt, et oleks üheselt arusaadav, milline hääl kehtima jääb. Lisada täiendus järgmises sõnastuses: Kui isik osaleb nii elektrooniliselt kui küsitluspunktis, loetakse kehtivaks küsitluspunktis antud arvamus.
- § 15- lõiget 3 täiendatud ettepanekus toodud sõnastuses.
- § 19 lg 3- lõiget täiendatud ettepanekus tood sõnastusega. ja sõnastada see järgnevalt.

4. Määruse mõju

Kuna rahvaküsitluse korraldamise vajadus ei ole ette teada, peaks summa igal aastal eelarvesse mingi summa ette nägema. (esimene “summa” ülearune).

Vallavalitsus teeb volikogule ettepaneku 17. juunil toimival volikogu istungil määruse kehtestamiseks, jõustumine 1. juulil 2026. a.

Eelnõu ja seletuskirja koostas Ave Toomsalu, vallasekretär